

Kárókatonák a zentai színpadon

Zentai Magyar Kamaraszínház: *A kárókatonák még nem jöttek vissza*

Mikor először hallottam, hogy Gion Nándor *A kárókatonák még nem jöttek vissza* című regényét viszi színre a zentai társulat, valamiféle elégedettséget éreztem, ugyanis eddig nem azt láttam, hogy igazán megtalálták volna önmagukat a színpadon, úgy éreztem, hogy ez idáig nem letek még rá arra a drámára, amelyben igazán felszabadulhatnak, amely pontosan rájuk van szabva. Huszonéves színészekről van szó, akiket fiatalos szerepkörben szerettem volna látni. Jó volt az *Egérfogó*, jó volt *A fősvény* is, mégsem éreztem úgy, hogy ez az ő darabjuk lenne. Fiatalok, energikusak, kreatívak. Kell nekik egy jó dráma. S most jött ez a kárókatonás mű...

Egyfelvonásos. Kár is lenne feldarabolni. A mindössze 118 oldalas kisregényt 1 óra 20 percre sűrítették. Elég is. Pont ennyi kell ahhoz, hogy megmutassa magát, s hasson a nézőre. Már ha tud hatni. S a zentaiak előadása tudott. Ennyi idő elég volt ahhoz, hogy a gyerekek „fel nőjenek”.

A zentai társulat két vendégszínésszel, Kálló Bélával és Varga Tamással kiegészülve vitte színre a Gion-darabot. A regény cselekményén alig változtattak, ahogyan Perényi Balázs rendező nyilatkozta, nem volt rá szükség, a dialógusok adták magukat. Persze, a műnemek közötti különbségekből kifolyólag azért kellett néhány változtatás.

Amikor belépünk a színházterembe, az öt gyerek egy emelvényen ül. Elcsendesedik a nézőtér, felerősödnek a hangok. Ami később a fő helyszín, a vágóhíd fala lesz, az most mozivászon. Az *Éhes ingovány* párbeszédeit halljuk, képet azonban nem látunk. Nem is kell. Aki ismeri a művet, az tudja, hogy mit nézünk. Burai J. (Dévai Zoltán) már a csapat része. Ott van velük, de azért még kicsit kilóg. A színpadon és a drámában az öt fiatal a helyesnek vélt utat keresi. Akármilyen közhelyesen is hangozzék, ez az öt fiatal meg szeretné különböztetni a jót a rossztól. Valljuk be,

ez gyakran nehezebb, mint az ember gondolná, így nem ér minket meglepetés, amikor szembesülünk azzal, hogy nem mindig járnak sikerrel ezen az úton. A jó szándék vezette próbálkozás során meg-megbicsaklik a lábuk, a néző pedig látja, hogy a járt út mindkét szélét ingovány szegélyezi. A Gion-mű többről szól, mint egy nyári vakáció. *A kárókatónák* az élet metaforája, az élet pedig egyaránt magába foglalja a vidám és a szomorú perceket. Ugyanúgy a része egy barát elvesztése, egy szeretett személy halála, mint a boldogság magasztos pillanatainak átélése.

A Zentai Magyar Kamaraszínház kis színház, kevés pénzből gazdálkodik. Hét színész, két vendégszínész, néhány létra és jó adag kreativitás. Ennyiből kell színházat csinálni. Megjeleníteni a megjeleníthetlent. Hogy az, ami van, több legyen, mint valójában. Vagy egészen más. A létra nem is létra. Egyszer lelátó a moziban, másszor gerenda a vágóhídon, de néha ebből építik az égisz tornyot Gergián portáján. Néha elég, néha kicsit kevés. Olykor jó lenne látni a falba vésett rajzokat és a kárókatónákat. De tudjuk, hogy ez lehetetlen. Tamás (Rutonić Róbert), Burai J. Aranka (Lőrinc Tímea), Hodonyczy Oszkár (Papp Arnold) és Virág Péter (Virág György) a Zentai Magyar Kamaraszínház színpadára varázsoltak egy csodálatos világot. Szeretjük őket, s szeretjük, ahogy a kárókatónákat szeretik.

A fiatalok a műben s a színpadon is az igazságot keresik, s egy helyet, ahol biztonságban vannak. Ez valamikor a vágóhíd, néha Gergián háza, máskor meg egy titkos hely, ahová csak ők ismerik az utat. Az ingovány. Zentán az ingovány a sorokban található. A színészek lejönnek a színpadról, s Kiss Anikó koreográfiájával jutnak az ingoványra. A sorok között vonaglanak a szereplők, szinte haláltáncot járnak a képzeletbeli ingoványon. Túl sok és erőltetett. Olykor fölösleges. Nagyon hosszú az út a színpadtól a harmadik sorig. Nem hihető. Ezzel szemben az a rész, mikor a gyerekek a falba „vésik” a rajzokat, s közben pörögnek-forognak a vágóhíd fala előtt, az a koreográfia nagyon is sokat hozzátesz a feszült helyzethez. A zene, a mozgás s a cselekmény jól egymásra talált, a szereplőknek szinte az egész teste rajzol a falakra. Ez az egyik legszebb jelenete az előadásnak. Ugyanígyen találó a vágóhíd fala is. Az első részben egy nagy kifeszített nejlontra festenek, amit a kocsmáros lemosat. Már az első jelenetnél felmerült bennem a kérdés, vajon a vésett rajzokat hogyan fogják kivitelezni. A megoldás bravúros. A falba vésős jelenetnél a nejlont leengedik, és felfestik rá ugyanazon festékekkel a már fenn említett koreográfiával a rajzokat. S itt jön a fenomenális csel! Mikor újra felhúzzák a falat, a rajzok nem a nézőkre, hanem a színpad hátsó felére néznek. Tehát valójában a „fal” hátuljára festik a rajzokat, s mikor jön másodszor is a kocsmáros, és lemosatja a fa-

lat, nem kell félni, bárhogya is mossák, a rajzok nem jönnek le, hiszen a nejlón másik oldalán vannak.

A könyvhöz képest érdekes változtatás, hogy itt nem Sági testvérekkel, hanem Sági házaspárral találkozunk Nešić Máté és Nagyabonyi Emese személyében. De ez csöppet sem zavaró. Sőt! Erősíti a történetet a gonosz nő figurája. Sajnos nincs hosszú ideig Sági Erzszi a színpadon, talán érdemes lett volna több szöveggel erősíteni a karakterét. Ugyanez az erős hatás tapasztalható akkor is, mikor a nő halászásra kényszeríti a kárókatonákat. Velejéig gonosz Sági Erzszi, s ez a gonoszság meghökkentő.

A jelmez Rutonić Róbert munkája. Nem gondolta túl, egyszerű, s mégis jól illik a szereplőkhöz. Nem a ruhákon van a hangsúly, mégis összehangoltak a karakterekkel. Rövidnadrágok, pólók és tornacipők. A tizenévesek kedvenc viselete. Nyár van, a ruhák tekintetében mégis inkább az ős színei köszönnek vissza, jelezve, hogy a bohókás csapat ezen a nyáron már egy érettebb korba lép.

A történet főszereplői közül Dévai Zoltán Burai J.-je a legkidolgozottabb. Ő az, aki legjobban el tudja hitetni a fájdalmát és csalódottságát az emberekben. Aki szenvedélyesen akarja a jót, s ez a szenvedély hajtja az egész történetben. Ugyanakkor pont ezt a szenvedélyt hiányoltam a többi szereplőből. Dévai vinné a történetet, de egyedül nem tudja, olykor megakad. Tamás megtestesítője, Rutonić Róbert egy kicsit visszafogottabb, mint a regénybeli hős. Karakteréből hiányoltam a főnöki határozottságot.

Talán a legfélresikerültebb ezúttal Virág György Péterje lett. Kissé ügyefogyott mozdulatokkal s mimikával ruházták fel, ami zavaróan művi. Virág György jó színész, szint tudott volna vinni ebbe az „egyszerű” karakterbe, még akkor is, ha nem ő a főszereplő, kár, hogy ügyefogyottá tették.

Gergiant Kálló Béla alakította. Célszerűbb lett volna egy idősebb színrészt találni erre a szerepre. Bölcséletei nem mindig voltak hihetőek, s a gyerekekkel való kapcsolatából is hiányoltam az érzelmeket.

A zene és a látvány, amely Szabó Ottó munkáját dicséri, sokat hozott az előadáshoz. A hangulatot erősítették a képek és a hanghatások, csakúgy mint a mozgás. Magával ragadó az előadás, s habár valójában a házi olvasmány adaptációja, mégis teljesen más élményt nyújt. Maga a történet, a szöveg, a karakterek, a drámai feszültség kívánja a tragédia műfaját. Vannak hibák, van még hová fejlődnie a színháznak és a társulatnak, de már jó úton, a saját útjukon haladnak. Fiatalos és lendületes az előadás. Az összetartozás s a felnőtté válás metaforája, s a hité, hogy együtt minden lehetséges, hogy a kárókatonák lehet, sőt biztos, hogy visszatérnek, ha együtt várjuk őket.